

Міністерство освіти і науки України
Державний заклад «Південноукраїнський національний педагогічний
університет імені К.Д.Ушинського»
Південноукраїнський центр професійного розвитку керівників та фахівців
соціономічної сфери

СУЧАСНІ МЕТОДИ ТА ФОРМИ ОРГАНІЗАЦІЇ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ У ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ

*ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ
ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ НАУКОВО-МЕТОДИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ
15 червня 2022 року*

ОДЕСА

УДК: 371.013+378(01)

ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ КОМІТЕТ КОНФЕРЕНЦІЇ:

Черненко Наталія Миколаївна - доктор педагогічних наук, професор кафедри освітнього менеджменту та публічного управління Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»

Соловейчук Олена Максимівна – секретар Південноукраїнського центру професійного розвитку керівників та фахівців соціономічної сфери

*Рекомендова вченою радою Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»
(протокол №11 від 30.06.2022 р.)*

Рецензенти:

Дарманська І. М. - доктор педагогічних наук, доцент, декан факультету педагогічної освіти та філології Хмельницької гуманітарно-педагогічної академії.

Княжева А. І. - доктор педагогічних наук, професор, завідувачка кафедри педагогіки Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського».

Сучасні методи та форми організації освітнього процесу у закладах вищої освіти: збірник матеріалів Всеукраїнської науково-методичної конференції. Одеса : Університет Ушинського, 2022. 261 с.

До збірника ввійшли матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції, присвяченої різним аспектам організації освітнього процесу у закладах вищої освіти, сучасним методам та формам організації освітнього процесу у закладах освіти різного рівня, підготовці фахівців соціономічної сфери.

Науковці та студенти висвітлюють питання щодо сучасних методів та форм організації освітнього процесу у закладах вищої освіти.

Відповідальність за зміст матеріалів несуть їх автори.

навчальному закладі як засіб управління процесом навчання. Молоді і ринок. 2012. № 2 (85). С. 90–93.

ЄВТУШИНА Тетяна Олександрівна

УКРАЇНСЬКИЙ ПІСЕННИЙ ДИСКУРС ВЕСНИ 2022 РОКУ ЯК ПРАКТИЧНИЙ МЕТОД НАВЧАННЯ У ВИШІ

Нині навчальний простір вишу передбачає використання сучасних методів та форм організації освітнього процесу.

На основі практичного досвіду викладання сучасної української літературної мови (синтаксис) та української мови за професійним спрямуванням з'ясовано, що потрібно враховувати ідеї антропоцентричної парадигми, орієнтованої на особистість здобувача вищої освіти з його комунікативними й пізнавальними потребами, актуалізувати культурно-орієнтовані підходи до навчання мови.

Під час формування фахових компетентностей у здобувачів вищої освіти за першим (бакалаврським) рівнем вищої освіти історико-філологічного й соціально-гуманітарного факультетів Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського» ефективним практичним методом навчання є використання пісенного дискурсу весни 2022 року. Це вдосконалює здатність аналізувати мовні одиниці та явища, оперувати виражально-стилістичними можливостями української мови, розвиває розумову діяльність, стимулює творчу активність, допомагає вірити, що *життя переможе*.

Український пісенний дискурс останніх ста п'яти днів нашого незламного життя репрезентує наслідки повномасштабного вторгнення росії в Україну, володіє потужним і впливовим ресурсом відтворення ключових культурних цінностей і концептів, апелює до віри в майбутнє України, виховує та об'єднує націю, залишається в активній пам'яті не лише українців, а й світової спільноти.

Під поняттям «пісенний дискурс» доцільно розуміти багатокомпонентне явище, що поєднує вербальний і музичний компоненти; це продукт суспільно й ситуативно обумовленої комунікації під впливом екстралінгвістичних характеристик ситуації спілкування. У процесі взаємодії один з одним вербальний і невербальний компоненти «забезпечують цілісність та зв'язність тексту, його комунікативний ефект» [3, 91].

Трактування пісенного дискурсу регламентують такі його характерні ознаки: комунікативна ситуація, її жанрове втілення та різні концептуальні структури, за допомогою яких автори й виконавці емоційно впливають на реципієнтів, формують їхні соціальні позиції та ціннісні орієнтири.

Значущим компонентом українського пісенного дискурсу періоду повномасштабного вторгнення росії в Україну є прецедентні феномени – релевантні колективні компоненти знань.

Прецедентні феномени належать до сфери культурно-мовної компетенції, яка самоідентифікує людину «як представника конкретного етносу та носія відповідної культури, тобто визначає параметри етнічності й культурної ідентичності – усвідомлення людиною своєї належності до певної культури» [2, 129].

Прецедентні феномени допомагають мовцям експресивізувати зміст висловлення, зробити його більш інформативним.

Беручи до уваги ступінь охопленості носіїв мови, розрізняють такі прецедентні феномени: а) національно-прецедентні феномени, що відомі пересічному представникові певної національної лінгвокультурної спільноти, який входить у національну когнітивну базу і віддзеркалюється в семантиці одиниць мови з національно детермінованим інваріантом сприйняття; б) соціумно-прецедентні феномени, відомі пересічному представникові певного соціуму, який належить до когнітивної бази учасників ситуативно зумовленого спілкування; в) універсально-прецедентні феномени, відомі будь-якій пересічній людині [1, 179 – 181 та ін.].

У досліджуваному українському пісенному дискурсі релевантними є національно-прецедентні феномени, що акумулюють у собі зміст, важливий і загальнозрозумілий для всіх українців.

Зокрема, ще в перший тиждень повномасштабного вторгнення росії в Україну набула нової популярності та стала всесвітнім шлягером пісня часів Богдана Хмельницького – «Ой у лузі червона калина». Софійська площа воєнного Києва допомогла лідеру гурту «Бумбокс» Андрію Хливнюку передати біль нашої країни за допомогою пісні. Починаючи з назви, чуємо національно-прецедентне ім'я – фітосимвол *калина*, який апелює до України, її боротьби за незалежність, що окроплена краплями крові героїв-захисників. Експресивізацію тексту забезпечує віра в майбутнє калини: *«а ми тую червону калину підійmemo»*.

Деякі аналізовані тексти пісенного дискурсу містять національно-прецедентне ім'я – гідронім *Дніпро*: *«Одного разу, ще на світанку, / Земля здригнулась і враз закипіла наша кров. / Ракети з неба, колони танків / І заревів старий Дніпро»* (Христина Соловій «Українська лють»). Персоніфіковане національно-прецедентне ім'я *Дніпро* виконує оцінну функцію, формує в слухачів лють до зображуваних подій першого чорного ранку повномасштабного вторгнення.

Крім того, національно-прецедентними вважаємо «імена» захисників та назви невеликих населених пунктів, по яких жорстоко пройшли ноги окупантів: *«Для Київського Привида / Він, здається, став двадцятим!...Ще про тракторні війська маю розказати.../ Ще лякають ворогів наші біовоїни .../ Чорнобайвка є ворогу / Портал на той світ.../ Їхав танк-окупант на долю неминучу, / Башту відірвало йому / Стугнуло за Бучу»* (Олександр Пономарьов «Україна переможе»); *«Мов на хресті розп'ята Буча.../ Згадай, Ісусе, нашу Бучу»* (Ірина Федішин «Розстріляна весна»). Світова підтримка України

вможлиблює зробити припущення, що виокремлені національно-прецедентні феномени незабаром набудуть статусу універсально-прецедентних.

За останні сто п'ять днів національно-прецедентними стали імена, пов'язані із захисниками «Азовсталі»: *«Сонце зійшло над Азовом.../ небо гримить над Азовом.../ Буде до віку стояти / Праведне місто Марії / Доки над гордим Азовом / Сонце встає* («Океан Ельзи» - «Місто Марії»); *«Ти найсильніша надія / Бо ти моя Азовсталь»* (Світлана Тарабарова «Бо ти моя Азовсталь»). За допомогою національно-прецедентних імен *Азов* та *Азовсталь* у цих піснях поєднано любов до Батьківщини, боротьба за неї, самопожертва заради майбутнього України.

У потужному тексті пісні «Заспіваймо пісню за Україну» автор і виконавець О. Пономарьов майстерно використовує прецедентне висловлювання – рядки з поезії «Кавказ» Тараса Григоровича Шевченка: *«І борітеся – поборете / Будь-які змови! / І борітеся – / Поборете все, що у злі!»*. Понад двісті років Шевченкові слова актуальні: *«Борітеся – поборете! / Вам Бог помагає! За вас правда, за вас слава / І воля святая»*. Нещодавно слова Великого Кобзаря підтримували Майдан під час Революції Гідності, а сьогодні підіймають бойовий дух нашим хоробрим воїнам ЗСУ й загалом усім українцям.

Отже, український пісенний дискурс періоду повномасштабного вторгнення росії в Україну цінний для лінгвістики релевантністю національно-прецедентних феноменів. Їхніми вербальними репрезентантами є прецедентні імена та висловлювання, які здебільшого виконують оцінну та прагматичну функції, підкреслюють спільний культурно-мовний простір авторів пісенного дискурсу й реципієнтів, репрезентують право українців бути вільними. Крім того, український пісенний дискурс весни 2022 року важливий і в лінгводидактиці, оскільки є одним із сучасних методів навчання.

Список використаних джерел:

1. Бацевич Ф. С. Словник термінів міжкультурної комунікації. Київ: Довіра, 2007. URL: <http://terminy-mizhkult-komunikacii.wikidot.com/f>
2. Рябенка І. Концепт ЧАС в англomовному пісенному дискурсі. *Науковий вісник Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки*. Сер.: Філологічні науки. Мовознавство. Луцьк, 2013. № 17. С. 90–94.
3. Селіванова О. Сучасна лінгвістика: термінологічна енциклопедія. Полтава: Довкілля-К, 2006. 716с.

**ЖУРАВЛЬОВА Ірина Миколаївна,
СОКОЛЮК Ольга Василівна,
ХРИСТЕНКО Дмитро Олександрович**

ФІЗИЧНЕ ВИХОВАННЯ ЗДОБУВАЧІВ ЗАКЛАДУ ВИЩОЇ ОСВІТИ В УМОВАХ СЬОГОДЕННЯ

Демократизація освіти, надання їй національних рис уже сьогодні привели до певних змін у процесі фізичного виховання підростаючого